

Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları

Editörler:

Kenan BULUT

Mehmet Nuri KARDAŞ

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Kenan BULUT - Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ

TÜRKÇE ÖĞRENME VE ÖĞRETİM YAKLAŞIMLARI

ISBN 978-605-241-961-8
DOI 10.14527/9786052419618

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ekim 2019, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cadde 95/1 İskitler/ANKARA
Tel: 0312-341 1020 Faks: 0312-341 3050

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26062

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Dil zihnin aynası, kalbin tercümanı, kültürün aktarıcısı, yaşamın anlamıdır. Başta insan olmak üzere bütün varlıkların yaşamında bu denli büyük bir öneme sahip olan dil, öneminin büyüklüğü nispetinde anlaşılması zor bir muammadır aynı zamanda.

Dili edinme ve edindirme, öğrenme ve öğretme ile ilgili tarih boyunca birçok şey söylenmiş, yazılmış, çizilmiştir. Dil edinilir mi, öğrenilir mi; edindirilir mi, öğretilir mi; nasıl edinilir/edindirilir ya da nasıl öğrenilir/öğretilir; bu süreçte ne yapılır, nasıl yapılır veya bu konuya nasıl yaklaşılır? Bütün bu konular geçmiştten günümüze hep tartışıl gelmiş, tartışılmaya da devam edecektir.

Bu konularla ilgili belli başlı kuramlar olmakla birlikte son 20-30 yıllık süreçte birçok yaklaşım ortaya konulmuştur. Kuşkusuz bu yaklaşımların her birisi çok önemli ve yararlıdır. Ancak hiç birisi tek başına konuyla ilgili bütün soru işaretlerini giderici değildir. Bir dil dersi olan Türkçenin öğrenimi ve öğretimi ile ilgili sorunlar ve bu bağlamda ele alınan konular da bu tartışmalarda yerini almaktadır.

Bu kitap, 2018 yılında yayınlanan ve 2019-2020 Eğitim ve Öğretim Sezonu'nda aşamalı olarak uygulamaya konulan Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı'ndaki Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları dersi de dikkate alınarak hazırlanmıştır. Dolayısıyla bu eser Türkçenin öğrenimi ve öğretimi ile ilgili çeşitli yaklaşımları ve bu yaklaşımlarla doğrudan ya da dolaylı olarak ilintili olan birçok konuyu kapsamaktadır. Bu yönüyle eserin, misyonu öğrenme ve öğretme olan öğretmen adaylarının bu yöndeki ihtiyaçlarına azami derecede cevap vereceğine inanıyoruz. Ayrıca eser, hâlihazırda öğretmenlik mesleğini icra edenlere, konuyla ilgili bilimsel çalışmalar yapan araştırmacılara ve bu tür konularla ilgilenen herkese yardımcı olacak bir kaynak kitap niteliğinde hazırlanmıştır.

Bu kitapta Türkçe dersi ile ilgili temel kavramlar; Türkçe öğrenmenin ve öğretmenin anlamı, amacı, temel ilkeleri, tarihçesi; Türkçe öğretiminde eğitim ortamları ile güncel eğilimler ve sorunlar; etkili bir Türkçe öğretiminin bileşenleri; Türkçe öğretimine sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan bakış; Türkçe öğretiminde ölçme-değerlendirme; öğrenme ve öğretim yaklaşımlarının Türkçe öğretimine yansımaları konularını bulacaksınız. Ayrıca kitapta bu dersin uygulayıcıları olan öğretmen ve öğretmen adaylarına örnek mahiyetinde temel beceriler ve bunlarla ilgili sınıf-içi uygulama örnekleri de yer almaktadır.

Bu çalışma farklı üniversitelerin Türkçe Eğitimi anabilim dallarında görev yapmakta olan ve alanlarında uzman bir kadro tarafından hazırlanmıştır. Dolayısıyla yazar kadrosunun farklı illerde ve farklı profildeki öğrencilerle muhatap olan akademisyenlerden oluşması, konulara farklı bakış açısı ile bakma fırsatı sunmuştur.

Gerek yazdıkları bölümlerle gerekse fikirleriyle kitabın hazırlanmasına katkıda bulunan bölüm yazarı meslektaşlarımızı hem kutlar hem de bu özverili çalışmalarından dolayı kendilerine teşekkür ederiz. Ayrıca öğretim elemanı, öğretmen, öğretmen adayı meslektaşlarımızın bu kitabı eleştirel bir gözle inceleyerek eksiklerimizi bize bildirmeleri de bizi sevindirecektir.

Çalışmanın yararlı olması dileğiyle.

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi **Kenan BULUT** | Doç. Dr. **Mehmet Nuri KARDAŞ**

Bölümler ve Yazarları

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Kenan BULUT - Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ

1. Bölüm: DİL EĞİTİMİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Prof. Dr. Fatma AÇIK

Gazi Üniversitesi

2. Bölüm: Türkçe Öğrenme ve Öğretmenin Anlamı ve Önemi

Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZDEMİR

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

3. Bölüm: Türkçe Öğretiminin Amacı ve Temel İlkeleri

Dr. Mustafa KAYA

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

4. Bölüm: Türkçe Öğretiminin Tarihçesi

Doç. Dr. Ömer ÇİFTÇİ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Öğretmen Rıdvan DEMİRCİ

Milli Eğitim Bakanlığı

5. Bölüm: Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımlarının

Türkçe Öğretimine Yansımaları

Dr. Öğr. Üyesi Hatice COŞKUN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

6. Bölüm: Türkçe Öğretiminde Temel Dil Becerileri

Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM

Atatürk Üniversitesi

7. Bölüm: Türkçe Dersi Sınıf İçi Uygulama Örnekleri

Dr. Öğr. Üyesi Kenan BULUT

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

8. Bölüm: Türkçe Öğretiminde Güncel Eğilimler ve Sorunlar

Doç. Dr. Raşit KOÇ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Said KIYMAZ

Adıyaman Üniversitesi

9. Bölüm: Etkili Bir Türkçe Öğretiminin Temel Bileşenleri

Dr. Öğr. Üyesi Erhan ŞEN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

10. Bölüm: Türkçe Öğretimine Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Açıdan Bakış

Arş. Gör. Dr. Hatice VARGELEN AKCİN

Aksaray Üniversitesi

11. Bölüm: Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme

Doç. Dr. Mesut GÜN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Bilim Uzmanı İlhami KAYA

Türkçe Öğretmeni, MEB

12. Bölüm: Türkçe Öğretiminde Eğitim Ortamları

Dr. Öğr. Üyesi Yağmur Özge UĞURELLİ

Yozgat Bozok Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
-------------	-----

1. BÖLÜM

DİL EĞİTİMİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Giriş.....	1
1. Dile Ait Kavramlar	2
2. Eğitim ve Öğretimle İlgili Kavramlar	10
3. Anlama ve Anlatma Becerileriyle İlgili Kavramlar	31
4. Dil Bilgisi ve Dil Bilimle İlgili Kavramlar.....	40
5. Kelime ile İlgili Kavramlar	49
Özet	53
Kaynaklar.....	54

2. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRENME VE ÖĞRETMENİN ANLAMI VE ÖNEMİ

Giriş.....	59
1. Dilin Temel İşlevleri	60
2. Temel Dil Becerilerinin Öğretiminin Anlam ve Önemi	63
3. Türkçe Öğrenme ve Öğretmenin Farklı Hedef Gruplara Göre Anlamı	74
Özet	79
Kaynakça.....	82

3. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN AMACI VE TEMEL İLKELERİ

Giriş.....	87
1. Dil	87
2. Dilin Birey ve Toplum İçin Önemi	88
3. Türkçe Öğretimi	89
4. Ana Dili Olarak Türkçe Öğretimi.....	92
5. Yabancı/ikinci Dil Olarak Türkçe Öğretimi	94
6. Türkçe Öğretiminin Amaçları	98
7. Türkçe Öğretiminin Temel İlkeleri.....	105
Özet	109
Kaynakça.....	110

4. BÖLÜM**TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN TARİHÇESİ**

Giriş.....	113
1. Osmanlı Devleti'nin Kuruluşundan Tanzimat Fermanı'na Kadar Olan Dönem	115
2. Tanzimat Fermanı'ndan Cumhuriyet Dönemi'ne Kadar Olan Dönem.....	119
3. Cumhuriyet Dönemi	125
4. 2005 ve Sonrası.....	129
Özet	131
Kaynakça.....	132

5. BÖLÜM**ÖĞRENME VE ÖĞRETİM YAKLAŞIMLARININ
TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE YANSIMALARI**

Giriş.....	135
1. Yapılandırmacılık ve Türkçe Öğretimine Yansımaları.....	135
2. Beyin Temelli Öğrenme ve Türkçe Öğretimine Yansımaları	139
3. Probleme Dayalı Öğrenme (PDÖ) ve Türkçe Öğretimine Yansımaları.....	142
4. İş Birliğine Dayalı Öğrenme ve Türkçe Öğretimine Yansımaları.....	145
5. Proje Tabanlı Öğrenme ve Türkçe Öğretimine Yansımaları.....	147
Özet.....	149
Kaynakça.....	150

6. BÖLÜM**TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TEMEL DİL BECERİLERİ**

Giriş.....	153
1. Okuma Eğitimi.....	154
2. Dinleme Eğitimi.....	158
3. Yazma Eğitimi	163
4. Konuşma Eğitimi	166
Özet	168
Kaynakça.....	169

7. BÖLÜM**TÜRKÇE DERSİ SINIF İÇİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ**

Giriş.....	171
1. Dinleme Metinleri ile İlgili Sınıf İçi Uygulama Örnekleri.....	172
2. Okuma Metinleri ile İlgili Sınıf İçi Uygulama Örnekleri	193
3. Dil Bilgisi ile İlgili Sınıf İçi Uygulama Örneği.....	215
Özet	216
Kaynakça.....	218

8. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE GÜNCEL EĞİLİMLER VE SORUNLAR

Giriş.....	219
1. Güncel Eğilimler.....	220
1.1. Öğretmenlik Programlarının Azaltılması Formasyonun Kaldırılması ve Üniversiteye Girişte Baraj Uygulaması ile Türkçe Öğretiminde Niteliğin Artması Beklentisi.....	220
1.2. Türkçe Öğretimi Lisansüstü Programlarının İlgi Görmesi	221
1.3. Suriyeli Mülteciler ve Artan Türkçe Öğretmeni İhtiyacının Karşlanması.....	222
2. Sorunlar	223
2.1. Sık Değişen Programlar ve Güncellenen Uygulamalar	223
2.2. Test Tipi Sınavların Kaçınılmaz Hale Gelişi	226
2.3. Öğretmenlerin Yetersizlikleri	227
2.4. Düşük Maaş ve Ücret Sonucunda Ortaya Çıkan Yetersizlikler.....	228
2.5. Kitaba ve Kültürel Sanatsal Faaliyetlere Zaman Ayırmama Sonucunda Beliren Yetersizlikler	228
2.6. Lisans ve Yüksek Lisans Düzeyindeki Sıkıntılar	228
Özet	233
Kaynakça.....	235

9. BÖLÜM

ETKİLİ BİR TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN TEMEL BİLEŞENLERİ

Giriş.....	237
1. Öğretim Programı	238
2. Öğretim Yaklaşımları	238
3. Eğitim Ortamı	240
4. Araç-Gereç	243
5. Öğretmen	244
6. Ölçme Ve Değerlendirme.....	246
7. Dil Bilgisi	247
Özet	249
Kaynakça.....	250

10. BÖLÜM**TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK AÇIDAN BAKIŞ**

Giriş.....	253
1. Ana Dili Olarak Türkçe Öğretimine Sosyal ve Kültürel Açından Bakış.....	253
2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Sosyal ve Kültürel Açından Bakış	257
3. Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimine İlişkin Sosyal ve Kültürel Açından Bakış	261
4. Türkçe Öğretimine Ekonomik Açından Bakış	262
Özet	265
Kaynakça	266

11. BÖLÜM**TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME**

Giriş.....	267
1. Ölçme ve Değerlendirmenin Önemi	268
2. Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme.....	268
3. Türkçe Dersi Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı...270	
4. Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri	272
5. Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Becerilere Göre Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları	278
Özet	293
Kaynakça.....	295
Ekler	296

12. BÖLÜM**TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE EĞİTİM ORTAMLARI**

Giriş.....	305
1. Türkçe Öğretiminde Formel Ortamlar	307
2. Türkçe Öğretiminde İnfornel Ortamlar	331
Özet	336
Kaynakça.....	340
Yazarlar Hakkında.....	343

1. BÖLÜM

DİL EĞİTİMİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Prof. Dr. **Fatma AÇIK**

Gazi Üniversitesi

Giriş

Ders kitapları yazımı son yıllarda giderek popülaritesini arttırdı. Gerek ilk, orta, lise gerekse yüksek öğretim kademeleri için hazırlanan ders kitapları ihtiyaca binaen mi yazılıyor, teknolojideki hızlı değişim, sosyal ve fen bilimlerinde de çok hızlı bir değişikliğe yol açtığı için mi yazılıyor yoksa başka amaçlar doğrultusunda mı kaleme alınıyor bilinmez. Özellikle eğitim fakültelerindeki alanlara yönelik çok sayıda kitap okuyucuların hizmetine sunulmuş durumda. Söz konusu kitaplar ihtiyacı ne kadar karşılıyor ötesinde, aynı alan için yazılmış kitapların birbirinden farkı var mı yok mu sorusu da en az bir önceki soru kadar önemli.

Aynı yöntemle kaleme alınmış, aynı konuları içeren hatta kullanılan kaynakların bile birbiriyle örtüşme oranı çok yüksek olan kitaplar zincirine bir yenisini mi ekleniyor bu kitapla? Ya da bu başlıktaki bölümle? Evet, “Dil Eğitiminde Temel Kavramlar” başlığı altında hâlihazırda bir dizi kitap çıktı ve çıkmaya devam edecek. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı için lisans programlarına 2018- 2019 öğretim yılında konulan bir dersin adı “Dil Eğitiminin Temel Kavramları”. Peki böyle bir derse gerek var mıydı? Bence “evet, var”. Türkçe eğitiminin ilk yılında, dört yıl boyunca göreceği derslere ait kavramlara aşinalık oluşturmak daha doğrusu alanın terminolojisini bilerek ders takibi yapmaları daha hızlı ve verimli ilerlemeyi sağlayacaktır. Aslında bu ders kapsamı içinde anabilim dalının temel kaynaklarına da bir bölüm ayrılmalı iyi olur. Bu dersin gerekliliği öngörüsüne sahip bir ismi burada zikretmeden geçmemek gerekir. Dil Eğitiminin Temel Kavramları adı altında ilk kitap 2012 yılında Bilginer Onan tarafından hazırlanmış. Akademik hayatın

içerisinde uzun yıllar bulunmuş, alanıyla ilgili kavramları tespit edip terimler sözlüğü şeklinde hazırladığı bu kitap öncü olması hasebiyle değerlidir. Daha sonra Halit Karatay'ın editörlüğünde kaleme alınan kitapta farklı bir yöntem izlenmiş ve kitap beceriler üzerinden dizayn edilmiştir. Yani okuma, yazma, dinleme, konuşma becerileri ve bu becerilerle ilişkili kavramların yanında dilbilgisi, dilbilim, söz varlığı, çocuk edebiyatı, teknoloji ve ölçme değerlendirme ait kavramlara yer verilmiştir. Bu konuyla ilgili kaleme alınmış ve alınacak kitaplarda da yazarlar bu iki yoldan birini seçmişler.

Bu çalışmada Türkçe Eğitimi anabilim dalında dört yıl boyunca görecekle-ri derslerin en temel kavramlarına yer verilmiştir. Bölümün sıralaması şu şekilde olacaktır:

1. Dile Ait Kavramlar

Konumlarına göre diller, statülerine göre diller, dil planlaması, dil politikası, ikidillilik, çok dillilik vb.

2. Eğitim ve Öğretimle İlgili Kavramlar

Eğitim, öğretim, program, plan, ölçme-değerlendirme, yaklaşım, yöntem, strateji, teknik vb.

3. Anlama ve Anlatma Becerileriyle İlgili Kavramlar

Dinleme becerisi, konuşma becerisi, okuma becerisi, yazma becerisi

4. Dil Bilgisi ve Dil Bilimle İlgili Kavramlar

Kelime ailesi, kelime grubu, kelime hazinesi, kod, bellek vb.

5. Kelimeyle İlgili Kavramlar

Kelime, kelime ailesi, kelime grubu, kelime hazinesi, kod, bellek vb.

1. Dile Ait Kavramlar

Dil

İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan.

Bir çağa, bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi (örn. Servet-i Fünun dili).

Belli durumlara, mesleklere, konulara özgü dil (tıp dili, kuş dili).

Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı (edebi dil, müzik dili) (TDK, 1988).

Dil, bir alışkanlıklar sistemidir ve davranışlarla şekillenir. Bu sistem eğitim ve koşullanma ile edinilir (Chomsky, 2009). Bu noktada dilin eğitim vasıtasıyla

bir süreç içerisinde öğrenilmesi önem arz eder. Bir eğitim sürecinden bağımsız olarak edinilen dil, kişinin iletişim kurmasına yardımcı olacaktır. Fakat düşünsel ve akademik beceriler için usunda işlevsel bir eğitim süreci gerekmektedir. Dolayısıyla ülkeler anadilinin öğrenilmesi için program oluşturarak, kitaplar yazdırarak ve bu alanda öğretmen yetiştirerek anadili öğretim sürecini sistemli bir şekilde yürütmeye çalışır. Bu arada anadili konumunda olmayan diller için de planlamalar yaparlar. Bir ülkedeki dilleri konumlarına göre şu şekilde isimlendirebiliriz:

Farklı Dil (abstand): Kök dil adı da verilen bu tür diller dilbilime dayanan sebeplerden dolayı farklı bir dil olarak kabul edilirler.

Geliştirilmiş Dil (ausbau): Dildışı nedenlerle ayrı bir dil kabul edilen dil çeşidi. Kazak Türkçesi, Başkurt Türkçesi, Esperanto bu tür dillerdendir.

UNESCO raporlarına göre diller şu konumlarda bulunabilir:

Yerli Dil: Bir alanda eskiden beri ikamet eden yerli sakinlerin dili.

Lingua Franca: Başka bir ilk dilleri olan kişilerin, anlaşmak için kullandıkları dil.

Ana Dili: Çocuklukta yakın çevreden öğrenilen ilk dil.

Ulusal Dil: Siyasi, toplumsal ve kültürel bir bütün olan milletin dili.

Resmi Dil: Devlete ait kurumlarda ve işlerde kullanılan dil.

Bölgesel Dil: Bir alanda yaşayan farklı dil arka planları olan kişilerin kullandıkları ortak dil.

İkinci Dil: Birinci dile ek olarak öğrenilen dil.

Yerel Dil: Başka bir dili konuşan bir grubun siyasi veya sosyal hegemonyası altında yaşayan grubun ilk dili.

Pidjin: Farklı dil arka planları olan kişilerin kullandıkları iki dilin karışımından oluşmuş dil.

Dünya Dili: Yaygın iletişim dili.

Statülerine göre diller ise ikiye ayrılır:

Yüksek Dil: Daha çok resmi ortamlarda öğrenilen ve resmi söylem işlevlerini yerine getiren dildir.

Düşük Dil: Daha çok resmi olmayan ortamlarda konuşulan, standartlaşmamış veya grafikleştirme ve modernizasyonunu olmayan dildir.

Yukarıdaki şekilde isimlendirmelerin temelinde dil politika ve planlamaları yatmaktadır. Öyleyse öncelikle bu iki kavramı açıklamak gerekir.

Dil Planlaması

Mevcut dillerin düzenlenmesine ve geliştirilmesine ya da bölgesel, millî, uluslararası dillerin oluşturulmasına ilişkin etkinliklerdir. Yazılı ya da sözlü dil sisteminde veya her ikisinde, bu amaçla kurulmuş yahut kendisine bu yetki verilmiş kurumlar tarafından yapılan kasdi değişikliklerin tümü dil planlaması tanımı içine alınır.

Robinson'a göre dil planlaması kullanılan dilin bilinçli bir şekilde biçimlendirilmesi süreci, dilin ya da dillerin resmi ve hükümet eliyle düzenlenmesi faaliyetidir. Aktuna (2005)'ya göre de dil planlaması, dilin gelişim sürecine bilinçli bir müdahaledir.

Dil Planlamasının Hedefleri

Nahir (2000)'e göre 11 tane dil planlama hedefi vardır:

- **Dil Arındırması:** Dilin yabancı dillerden etkilenmemesi, dilin yozlaşmaya karşı korunması için düzenlemeler yapılmasıdır.
- **Dili Canlandırma:** Birkaç konuşucusu kalmış ya da hiç konuşuru kalmayan bir dilin normal iletişim yollarıyla kullanılması için yapılan yeniden canlandırma girişimidir.
- **Dil Reformu:** Kullanımı kolaylaştırmak amacıyla yazım, dil bilgisi, imla gibi dilin bazı yönlerinde kasıtlı, bilinçli bir değişiklik yapılmasıdır.
- **Dili Standartlaştırma:** Bölgesel bir dilin prestij kazandırılarak çoğunluğun kabul ettiği bir dil ya da bir bölgede kullanılan standart bir dile dönüştürülmesi.
- **Dilin Yayılması:** Bir dilin kullanıcı sayısının artırılması girişimidir.
- **Kelimelerin Modernleştirilmesi:** Yeni kelime oluşturma ya da adapte etmedir.
- **Terminolojide Birlik Sağlanması:** Öncelikle teknik alanlarda terminolojide birlik sağlanmasıdır.
- **Biçemsel Basitleştirme:** Sözlük, dil bilgisi vb alanlarda dil kullanımının basitleştirilmesidir. Sosyal ve resmi ortamlarda dil kullanımının değiştirilmesini içerir.
- **Diller Arası İletişim:** Farklı konuşma toplulukları üyeleri arasındaki dilsel iletişimin kolaylaştırılmasıdır.
- **Dil Korunması:** Baskılar veya tehditler sonucu dil statüsünde bir düşüşe neden olan şeylerden dilin korunmasıdır.
- **Yardımcı Öğe/Kodların Standartlaştırılması:** Sağır ve dilsizler için olan işaretler, yer isimleri ya da çeviri için kuralların standartlaştırılmasıdır.